

Redaktorzy tomu:

Dr Anna Janicka – badaczka literatury przełomu XIX i XX wieku, pracuje w Zakładzie Literatury Pozytywizmu i Młodej Polski Uniwersytetu w Białymstoku. Zajmuje się młodymi pozytywistami warszawskimi, twórczością Gabrieli Zapolskiej i wschodnioeuropejskimi kontekstami literatury polskiej.

Dr Paweł Kuciński – badacz literatury XIX i XX wieku, pracownik Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Zajmuje się dziejami ideologii oraz ich wpływem na literaturę i sztukę, mitami, a także „dyskursami nienawiści” w kulturze.

Dr Krzysztof Czajkowski – badacz literatury Oświecenia i Romantyzmu, pracownik Akademii Jana Długosza w Częstochowie, były dyplomata. Ostatnio wydał *Rysunki Józefa Ignacego Kraszewskiego*. Komparatysta, wieloletni współpracownik naukowych instytucji na Ukrainie.

Prof. Jarosław Ławski – badacz wyobraźni w literaturze od XVIII do XX wieku, kierownik Katedry Badań Filologicznych „Wschód-Zachód” na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Białymstoku. Ostatnio wydał: *Miłosz: „Kroniki” istnienia. Sylwy interpretacyjne* (2014).

W serii „Przełomy/Pogranicza” ukazały się ostatnio:

– *Żeromski. Tradycja i eksperyment*, idea J. Ławski, red. A. Janicka, A. Kowalczykova, G. Kowalski, Białystok 2013.

– *Piękno Juliusza Słowackiego*, T. II: Universum, red. J. Ławski, G. Kowalski, Ł. Zabielski, Białystok 2013.

– Ryszard Lów, *Literackie podsumowania polsko-hebrajskie i polsko-izraelskie*, red. M. Siedlecki, J. Ławski, postłowie B. Olech, Białystok 2014.

– *Żeromski. Piękno i wolność*, idea J. Ławski, red. A. Janicka, I.E. Rusek, G. Czerwiński, Białystok 2014.

2012. Rok Józefa Ignacego Kraszewskiego
Idee wieku XIX

Życie Józefa Ignacego Kraszewskiego obejmuje swoim zasięgiem przestrzeń całego wieku XIX. Jego twórczość jest żywym przykładem idei „dziewiętnastowieczności” zdobywającej popularność w badaniach XXI-wiecznych. Urodzony w Warszawie w pamiętnym, napoleońskim roku 1812 pisarz, zmarły pod koniec wieku w Genewie, w 1887 roku, był człowiekiem wschodnich kresów dawnej Rzeczypospolitej, ale i mieszkańcem stolicy, Europejczykiem i Polakiem w najlepszym tych słów znaczeniu. Autor 232 powieści, tysięcy listów, pism krytycznoliterackich i podróżyopisarskich oraz wielu innych artykułów, krytycznie bądź afirmatywnie odniósł się w swych pracach do wszystkich idei wieku XIX: do spadku po Oświeceniu, epoki napoleońskiej i sarmatyzmu, mesjanizmu i romantyzmu, idei młodych pozytywistów i emancypacji kobiet, do sprawy kontaktu i porozumienia między Polakami a Żydami, Francuzami, Cyganami, Rosjanami, Niemcami, a także do tożsamościowego dyskursu Ukraińców, Litwinów i innych narodowości. Interesował się wszystkim: literaturą swych czasów, nauką, polityką, pięknymi kobietami i kondycją człowieka nowożytnego, zjawiskami nadnaturalnymi i wojskowością, ironią i groteską, rysunkiem i fotografią.

Nie ma takiej istotnej postaci pierwszej połowy XIX wieku, która, jak Mickiewicz, Słowacki, Krasiński, nie znalazłaby się w polu jego zainteresowań. I nie znajdziemy takiej osobowości drugiej połowy XIX wieku i XX stulecia, by wymienić Orzeszkową, Sienkiewicza, Prusa, Brzozowskiego i Miłosza, która nie ustosunkowałaby się do intelektualnego czy estetycznego spadku po Kraszewskim.

Kraszewski to pisarz, który w swojej twórczości dał malarski iście portret całej XIX-wiecznej kultury europejskiej. Mamy więc w tym tomie Kraszewskiego białoruskiego i litewskiego, łotewskiego i niemieckiego, ukraińskiego i rosyjskiego, tłumacza Dantego i pisarza interesującego się Kaszubami czy Mazurami. Wszechstronność i pasja poznawcza czynią zeń ważnego, wielkiego po dziś dzień Środkowoeuropejczyka.

Z Recenzji prof. Swietłany Musijenko [Grodzieński Uniwersytet im. Janki Kupały]

Kraszewski to wciąż ważna postać kultury polskiej: romantyk i zarazem prepozytywista, zasłuchany w najnowsze tendencje myśli oraz kultury światowej, lecz nade wszystko wierny tradycji dawnej, sarmackiej Rzeczypospolitej, której historię opisywał w nieporównaną pasją i mistrzostwem. Był wszędzie ze swoim piórem i wyobraźnią: w stolicach i na prowincji, na Starym Mieście w Warszawie i w podbiałostockim Wasilkowie, w Żytomierzu czy Wilnie. Pisarz niezwykły, co opiniowany tom wszechstronnie pokazuje.

Z Recenzji prof. Haliny Krukowskiej [Uniwersytet w Białymstoku]

ISBN 978-83-63470-33-3

KRASZEWSKI I WIEK XIX

KRASZEWSKI I WIEK XIX

STUDIA

XII

Dziedzictwo przeszłości nie jest czymś danym raz na zawsze. Wymaga nowych odczytań, ponowień interpretacji, odwagi zapytywania o to, o co nasi poprzednicy nie mogli bądź nie mieli śmiałości pytać. Odnawianie znaczeń, przekraczanie utrwalonych stereotypów analitycznych, akty zerwania z kanonem interpretacyjnym stanowią część tego samego, żywego procesu tworzenia kultury, którego równie fundamentalną częścią są nieustanne powroty do tradycji i szacunek żywiony dla autorytetów przeszłości.

Naukowy Projekt Wydawniczy „Przełomy/Pogranicza” publikuje prace:

- Stanowiące próbę nowego odczytania tekstów i autorów, zjawisk literackich i kulturowych dobrze już, zdawać by się mogło, znanych i rozpoznanych.
- Studia ujmujące problematykę literacką w ujęciu komparatystycznym i interdyscyplinarnym, innymi słowy: „pogranicznym”.
- Prace z zakresu najszerzej rozumianej wiedzy o kulturze i sztuce, proponujące monograficzne lub/oraz nowe, „przełomowe” ujęcia tematu.
- Książki autorów, których uznać można za klasyków badań nad pewną dziedziną humanistycznego dyskursu.
- Dzieła o literaturze, kulturze i sztuce, które – z różnych powodów – nie mogły się niegdyś ukazać, nie znalazły właściwego momentu.
- Nowe, krytyczne opracowania zapomnianych tekstów dawnych.

Pragniemy, by książki publikowane w Naukowym Projekcie Wydawniczym „Przełomy/Pogranicza” tworzyły niewielkie serie i cykle tematyczne, skoncentrowane wokół pojedynczego dzieła, osoby, wątku.